

16 ربيع الاول، اقامه نخستین نماز جمعه تاریخ اسلام

نماز جمعه از نظر اجتماعی سیاسی، یک کنگره عظیم هفتگی است که بعد از کنگره حج بزرگ‌ترین اجتماع اسلامی شمرده می‌شود.

نماز جمعه از نظر اجتماعی سیاسی، یک کنگره عظیم هفتگی است که بعد از کنگره حج بزرگ‌ترین اجتماع اسلامی شمرده می‌شود.

در حقیقت اسلام سه اجتماع بزرگ و مهم دارد: اجتماعات روزانه که در نماز جماعت‌ها حاصل می‌شود؛ اجتماعات هفتگی که در مراسم نماز جمعه بدست می‌آید و اجتماع حج که در کنار خانه خدا هر سال یکبار انجام می‌گیرد. به گزارش خبرنگار دین و اندیشه خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، بنابر برخی روایات، شانزدهم ربیع الاول مصادف است با اقامه نخستین نماز جمعه، توسط پیامبر گرامی اسلام (ص)، که پس از هجرت ایشان از مکه اقامه شد. حضرت محمد (ص) هنگام ظهر جمعه وقتی که به نزدیکی مدینه رسید، در محل قبیلۀ بنی سالم بن عوف که "قبا" نام داشت، خطبه خواند و نماز جمعه را برپا کرد. به نقل راویان تاریخ، این نخستین نماز جمعه‌ای بود که در تاریخ اسلام خوانده شد. این موضوع حاکی از اهمیت فریضه سیاسی - عبادی نماز جمعه است که پیامبر اسلام در اولین فرصت، آن را برگزار کرد. بعدها در محل برپایی اولین نماز جمعه پیامبر، مسجدی ساخته شد که هم اکنون نیز موجود است.

نماز جمعه در قرآن مجید

دین مقدس اسلام، بیش از هر چیز به وحدت و یکپارچگی مسلمانان اهمیت داده، می‌کوشد تا از هر راه، این امر تحقق پیدا کند. از این رو، نماز جمعه از اهمیت وافری برخوردار است، به نحوی که در قرآن، مؤمنان در روز جمعه به برپاداشتن نماز جمعه و دوری از کارهای مخالف آن مأمور شده‌اند. قرآن مجید در این باره می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، هنگامی که برای نماز روز جمعه ندا داده می‌شود، به سوی ذکر خدا بشتابید و خرید و فروش را رها کنید. اگر بدانید، این برای شما بهتر است».

کلام آغازین پیامبر در اولین نماز جمعه

پیامبر اکرم (ص) همواره نام خدا بر زبان داشت و همه کارها را با نام خدا شروع می‌کرد. آن حضرت در نخستین خطبه جمعه نیز به سپاس و ستایش خداوند لب گشود و سخن خود را چنین آغاز کرد: "سپاس و ستایش مخصوص خداست. او را سپاس و ستایش می‌گوییم و از او یاری و آمرزش و هدایت می‌خواهیم. به او ایمان داریم و هرگز کفر نمی‌ورزیم و با هر که به او کفر ورزد، در ستیزیم. گواهی می‌دهم که خدایی جز خدای یگانه نیست و او را شریکی نیست و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و پیامبر اوست. او را با چراغ هدایت و دین حق، فروغ روشنگر و پند رسالت داد، به روزگاری که رشته پیامبری گسسته و آگاهی اندک بود و مردم در گمراهی به سر می‌بردند."

تقوا بهترین سفارش پیامبر در نماز جمعه برای مردم

یکی از ارکان خطبه در نماز جمعه، سفارش به تقواست که در رأس همه ارزش‌های اخلاقی قرار دارد. تقوا، عامل کنترل و مایه استواری انسان‌هاست و آن‌ها را به سر منزل آرامش و جایگاه‌های وسیع و پناهگاه‌های محکم و منزلگاه‌هایی پر عزت می‌رساند. حضرت پیامبر (ص) نیز در نخستین سخنرانی نماز جمعه خود، این مهم را به عنوان بهترین توصیه، بسیار پر اهمیت قلمداد کرد و فرمود: "من همه شما را به تقوا سفارش می‌کنم که بهترین توصیه هر مسلمان به مسلمان دیگر همین است که او را از جهان پسین انگیزه دهد و به تقوا امر کند. از خدا و هشدارهایی که در پیوند با خویشتن خویش به شما داده پروا کنید که هیچ نصیحت و یادآوری‌ای از این برتر نیست." و پس از آن مردم را به "یاد خدا" توصیه نمود و پس از آن نیکی به دوستان، یکی دیگر از سفارش‌هایی است که پیامبر (ص) در نخستین خطبه نماز جمعه‌اش به آن اشاره کرد. بدون شک ثمره این کردار پسندیده، محبت، علاقه و همدلی میان مسلمانان است و قدرت و پیروزی سپاه اسلام را در هر زمینه‌ای در پی دارد.

نماز جمعه تجلی قدرت مسلمانان

اجتماع امت اسلامی و گسترش صف‌های نمازگزاران، به ویژه نماز جمعه، امیددهنده مؤمنان است و به امت اسلام قدرت، استقامت، عظمت و صلابت می‌بخشد. به نمایش گذاشتن این قدرت سیاسی و عبادی جهان اسلام، دشمنان اسلام و منافقان را مأیوس کرده، نیرنگ آنان را برای همیشه ناکام می‌سازد و ترس و وحشت را در دل دشمنان اسلام می‌افکند.

نماز جمعه از دیدگاه روایات

از امام رضا (ع) منقول است که فرمودند:

اگر کسی بگوید که چرا در نماز جمعه خطبه، مقرر شده است، در پاسخ گفته می‌شود، برای این‌که نماز جمعه محل اجتماع عموم مردم است و خداوند متعال خواسته است که بدین وسیله امام جمعه، سبب موعظه مردم شود و آنان را به اطاعت پروردگار تشویق کند و از معصیت بترساند و آنان را از خیر و ضررشان و از صلاح و فسادشان آگاه نماید.

حضرت امام جعفر صادق (ع) به نقل از پدر بزرگوارشان فرمودند:

"هر مسافری که به نماز جمعه حاضر شود و به جهت رغبت در امر نماز آن را بر پای دارد خداوند اجر و پاداش 100 جمعه مقیم را به او می‌دهد"

امام صادق (ع) فرمودند:

"در روز جمعه، سوره جمعه و منافقون را بخوان، زیرا که قرائت سوره‌های جمعه و منافقون در روز جمعه در نماز صبح و ظهر و عصر سنت و روش رسول الله (ص) است و سزاوار نیست که در روز جمعه، سوره‌ای غیر از این سوره در نماز خوانده شود."
منابع:

علل الشرایع/ جلد 2/ ص 44

مجالس صدوق